

TEUVA - PAULAKANGAS

- Tuulivoimahankealueen arkeologinen inventointi 2021
- Tuulivoimahankealueen arkeologisen inventoinnin v. 2021 täydennys 2023
- Tuulivoimahankealueen v. 2021 ja 2023 arkeologisten inventointien täydennys, sekä maakaapelilinjan arkeologinen selvitys 2025

TEUVA Paulakangas tuulivoimahankealueen arkeologinen inventointi 2021

Timo Sepänmaa

Tilaaaja: Megatuuli Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartta	3
Inventointi	4
Tulos	5
Muinaisjäännökset	5
1 Varisneva N.	5
2 Haapikangas	6
3 Kumpelinmaat	7
4 Palkusmäki	8

Kansikuva: Haapikankaan alueen maastoa. Alue oli hakattu ja laikutettu, joten havaintomahdollisuudet esihistorian etsimisen kannalta olivat siellä hyvät.

Perustiedot

Alue: Teuvan Paulakankaan tuulivoimapuiston muuttuvan maankäytön alueet eli voimalapaikat ja huoltotiet.

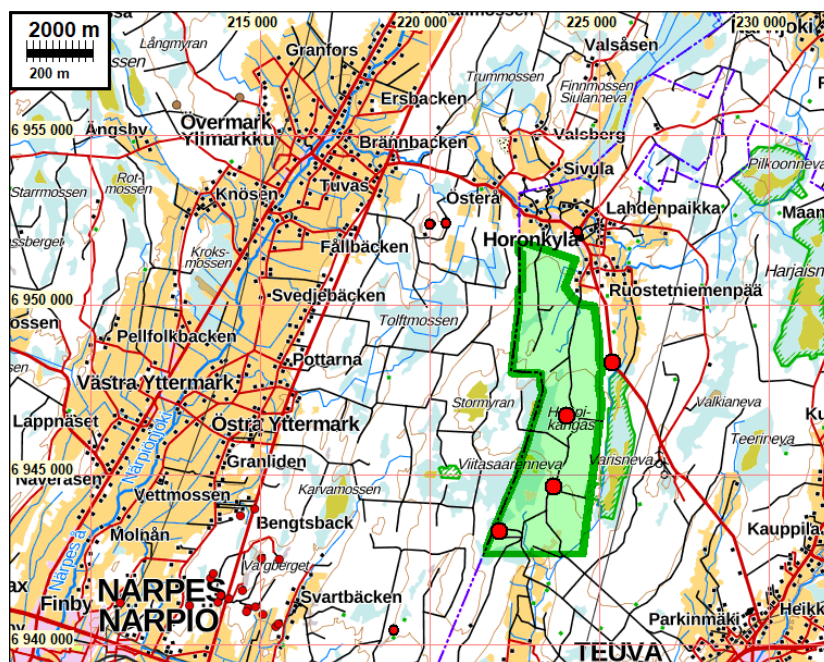
Tarkoitus: Selvittää tuulivoimapuiston hankealueen muinaisjäännökset ja muut suojeltavat arkeologiset kohteet.

Työaika: Maastotyö 9. ja 10.11.2021

Tilaaja: Megatuuli Oy

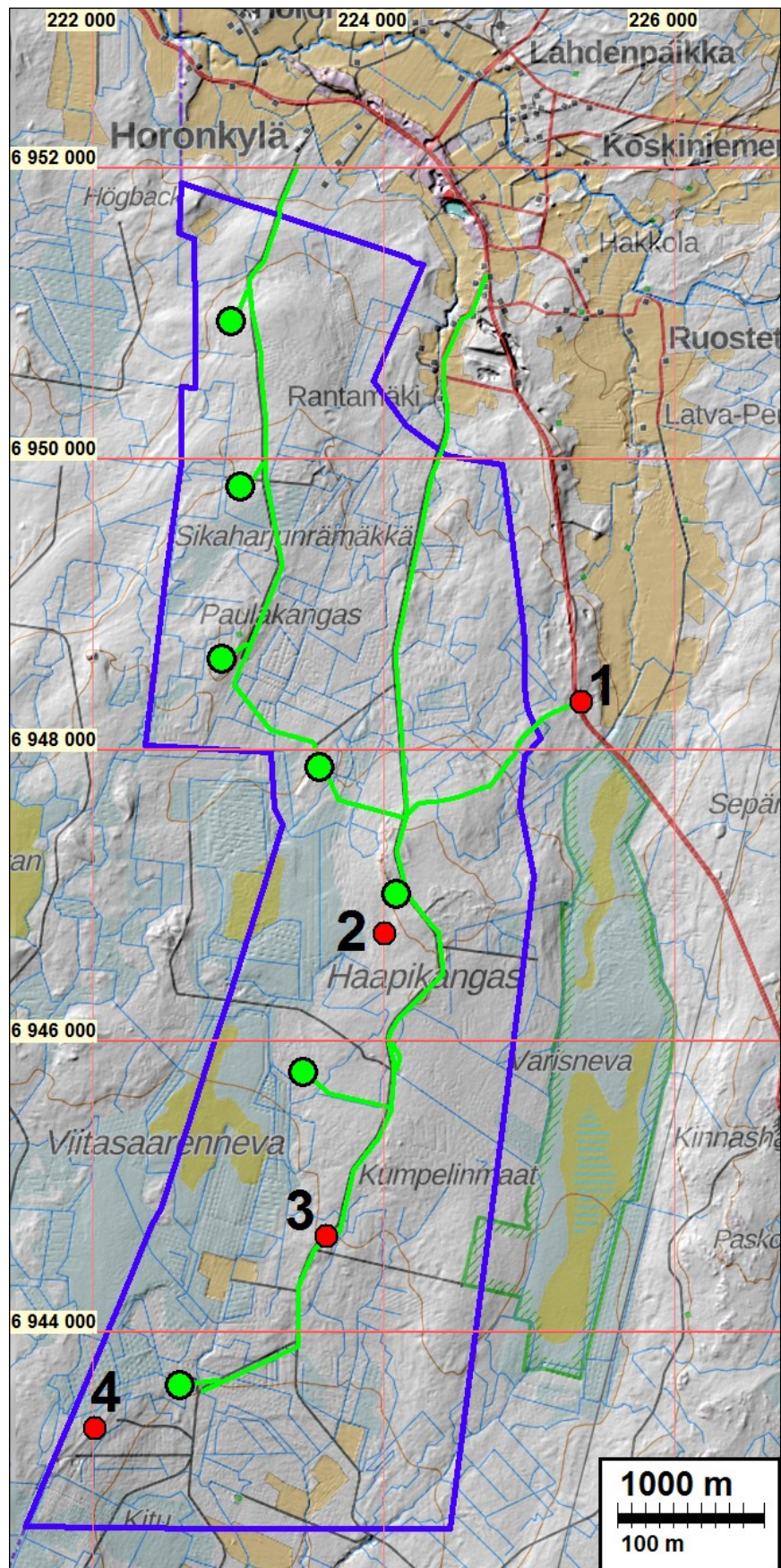
Tekijät: Timo Sepänmaa ja Tomi Kuljukkanen

Tulos: Alueelta ja sen liepeiltä ei ennestään tunnettu muinaisjäännöksiä. Alueelta löytyi neljä muinaisjäännöksiä luokiteltua tervahautaa.

Hankealue vihreällä, muinaisjäännökset punaisin palloin

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta marraskuussa 2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 11/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmattunutta. Valokuvat ovat tallella Mikroluotus Oy:n palvelimella.

Yleiskartta

Hankealueen raja merkitty sinisellä viivalla. Suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat merkitty vihreillä ympyröillä ja suunnitellut uudet huoltotiet on merkitty vihreillä viivoilla. Alueella nyt todetut muinaisjäännökset (tervahautoja) on merkitty punaisilla ympyröillä ja raportin kohdenumeroilla.

Inventointi

Megatuuli Oy suunnittelee seitsemän voimalan tuulipistoa Teuvan luoteisosaan, Horonkylän eteläpuolelle. Megatuuli Oy tilasi hankealueen arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:tä. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Tomi Kuljukka 9. ja 10.11. 2021, työn kannalta hyvissä havainnointiolosuhteissa – tosin toisena päivänä alueella oli maassa ohut kuura. Maastotyö keskittyi pääosin uusille voimalapaikoille ja huoltotielinjoille ja niiden liepeille. Lisäksi tarkastettiin niistä etäämmällä sijaitsevia, laserkeilausaineistosta havaittuja arkeologisesti kiinnostavia maastonkohtia – lähinnä tervahautoja ja hiekkamuodostumia.

Tuulivoimapuiston hankealue sijaitsee Teuvan keskustasta 7-14 km pohjoisluoteeseen, Horonkylän eteläpuolella, rajautuen lännessä Närpiön rajaan. Alue on loivapiirteistä suota ja metsää, maaperältään moreenia, alemmilla tasoilla hienoaineksista ja maasto ylipäänsä kohtalaisen kivikkoista. Alueella on muutamia pieniä avokalliopaljastumia. Alueella on yksi matala, n. kilometrin mittainen harjujakso joka kulkee Paulakankaan poikki etelästä pohjoiseen. Hiekkaista maastoa on myös alueen lounaisreunamilla, missä on myös vanhoja hiekkakuoppia. Maanottoa on alueella tehty monin paikoin, laajin maanottoalue on Haapikankaalla. Vesistöjä ei alueella ole.

Ei ole tietoa, onko alueella aiemmin tehty arkeologisia inventointeja. Oletettavasti ei. Alue sijoittuu 50 – 90 m korkeustasojen välille, pääosin 60-80 m tasoille. Alavimmat kohdat ovat alueen pohjoispäässä ja eteläpäässä. Alueen korkeustasot ovat siis neoliittisen kivikauden aikaisia Itämeren rantatasoja. Siten koko alueella on sen korkeussijaintinsa perusteella mahdollista sijaita kivikautisia asuinpaikkoja.

Alueelta ja sen liepeiltä ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä eikä muitakaan arkeologisia kohteita. Lähimmät ennestään tunnetut kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat 3-4 km kilometriä alueen pohjoispäästä ja eteläpäästä länteen, sekä yksi alueen pohjoispuolella Horonkylässä.

Alue kuuluupääosin Horonkylän, Kirkonkylän ja Perälän kyliin ja alueella on myös valtion maita ja Kauppilan kylän enklaaveja. Vuoden 1845 pitäjänkartalla tuulipuiston alue on asutuksesta tyhjä. Vanha asutus jää selkeästi alueen pohjois-koillispuolelle ja keskiosan tasalla itäpuolelle missä on sijainnut alueen itärajan lähellä yksittäinen Österbackan talo kohdalla missä on nyt muistomerkki. Alueen pohjoisosassa on ollut joitain metsäniittyjä, eteläosa erämaata. Tilanne 1971 peruskartalla on samankaltainen – siinä alueelle on merkitty useita kämppejä. Tarkempia vanhoja kartoja ei katsottu tarpeelliseksi etsiä ja tarkastella.

Laserkeilausaineistoon perustuvasta Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkunan rinnevarjostuksesta paikannettiin arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisista maarakenteita (useimmat olivat oletettuja tervahautoja, jokunen kuoppa), jotka tarkastettiin maastossa. Näistä neljä osoittautui tervahaudaksi muut luontaisiksi ilmiöiksi tai nykyaikaisiksi kaivannoiksi. Hiekkakuopilta näytäneet maarakenteet viittasivat hiekkamaaperään ja jos sellainen on piirteisessä topografiassa se voisi olla hyvää maastoa kivikautiselle asuinpaikalle. Lähellä voimalapaikkoja ja teiden kupeessa olevia sellaisia maastoja tarkasteltiin – Paulakangas oli yksi sellainen.

Voimalapaikkojen alueet ja liepeet sekä suunnitellut huoltotie tielinjat (uudet ja metsäteistä parannettavat) tarkastettiin maastossa kattavasti. Muuta maastoa katsottiin tarkemmin muutamissa kohden missä laserkeilausaineistossa oli jotain ehkä kiinnostavaa. Maastoa arvioitiin toki auton ikkunasta ja kävellessä laajemmin, niin pitkälle kuin katse ylsi. Esihistoriaa ei alueelta löydetty. Havainnoiksi jäivät neljä tervahautaa.

Tulos

Hankealueelta ja sen liepeiltä ei ennestään tunnettu muinaisjäännöksiä. Alueelta löytyi neljä muinaisjäännökseksi todettua tervahautaa. Mikään niistä ei sijoitu voimalapaikan lähelle, mutta yksi (kohde nro 3) sijoittuu huoltotien kupeeseen ja yksi tien läheisyyteen (kohde nro 1).

3.1.2022

Timo Sepänmaa

Lähteet

Teuvan pitäjänkartta 1845. Maanmittauslaitos.
Peruskartat 1241 11 ja 12, 1971. Maanmittauslaitos.

Muinaisjäännökset

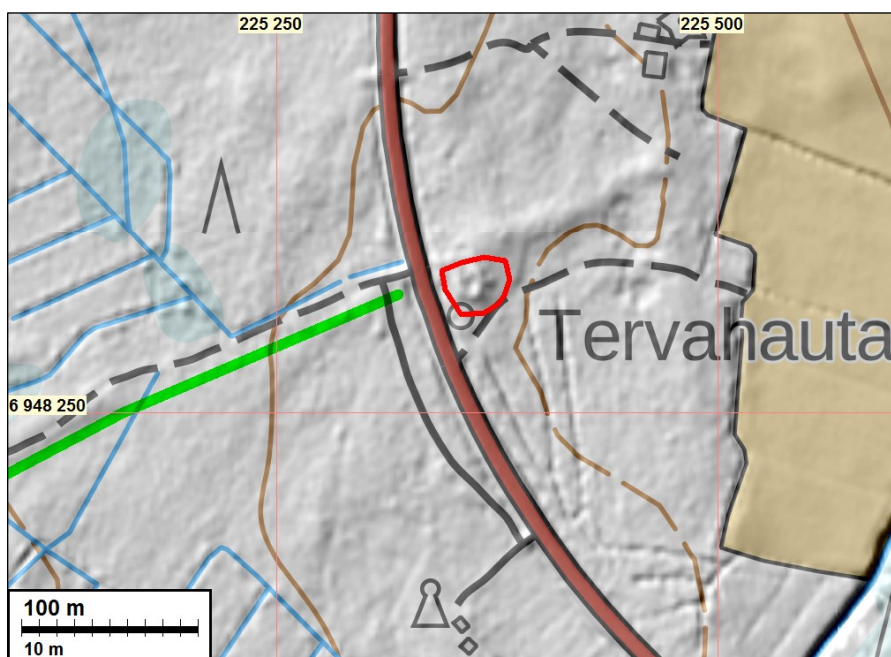
1 Varisneva N

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: tervahauta

Koordin: N 6948321 E 225360

Tutkijat: Sepänmaa 2021 inventointi

Huomiot: Sepänmaa 2021: Paikalla on tien länsipuolella tervahauta, 22 m halk, halssi itään. Korkeavallinen.

Pusikon ja näreikön peittämää tervahaudan jäännöstä

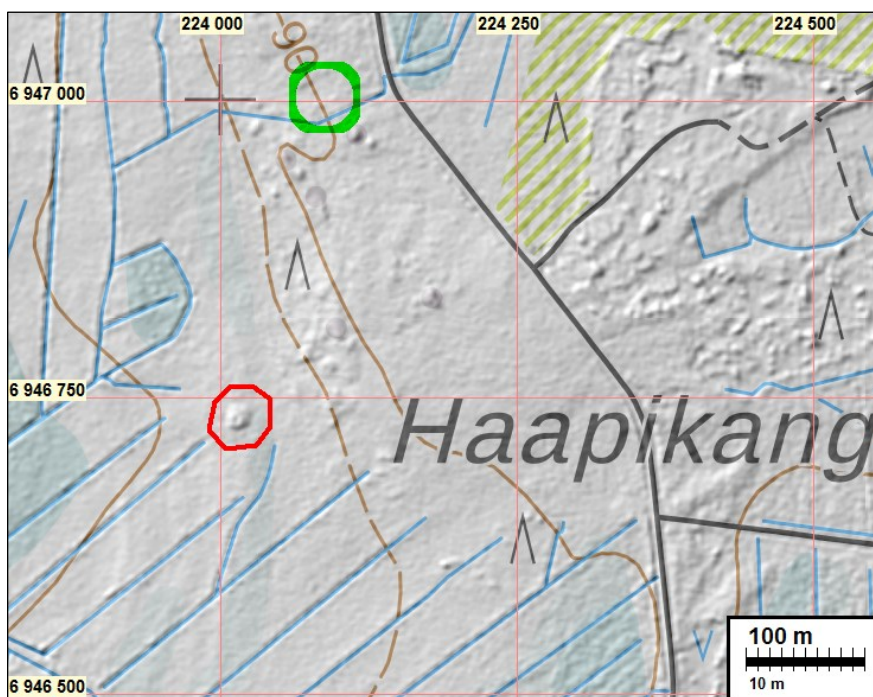
2 Haapikangas

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6946731 224013

Tutkijat: Sepänmaa 2021 inventointi

Huomiot: Sepänmaa 2021: Paikalla on korkeavallinen tervahauta, halk. 22 m Halssi koilliseen.

Tervahauta

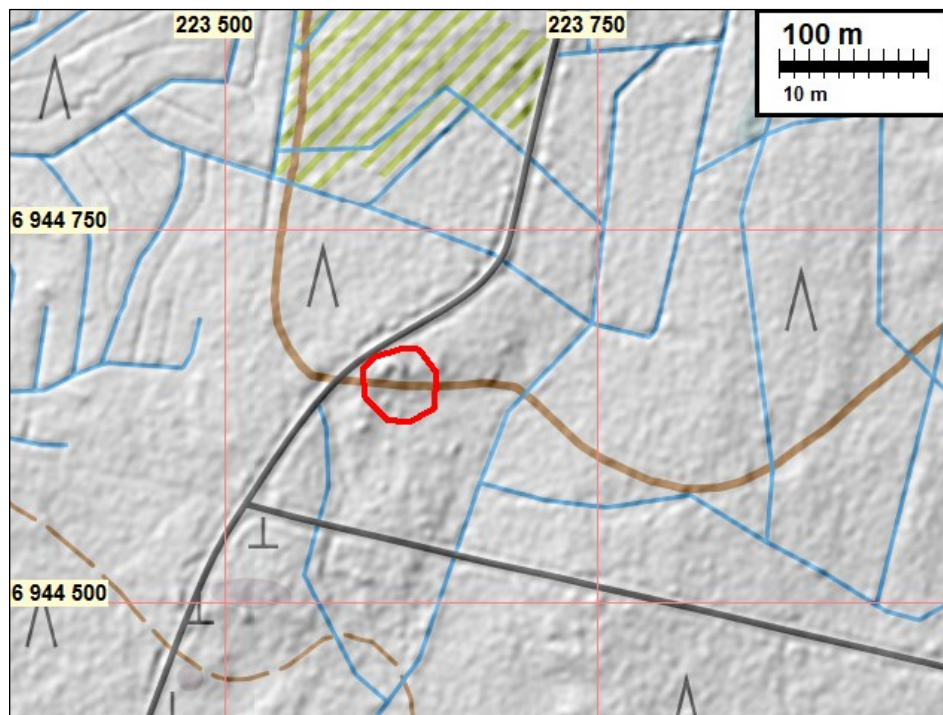
3 Kumpelinmaat

Mjtnnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6944651 E 223612

Tutkijat: Sepänmaa 2021 inventointi

Huomiot: Sepänmaa 2021: Tervahauta metsätien kupeessa , halssi alarinteeseen etelään.
 Halk. 20 m. Pusikon ja näreikön peitossa.

Tervahauta taustalla aukon reunassa, tervahaudan vallilta keskusta.

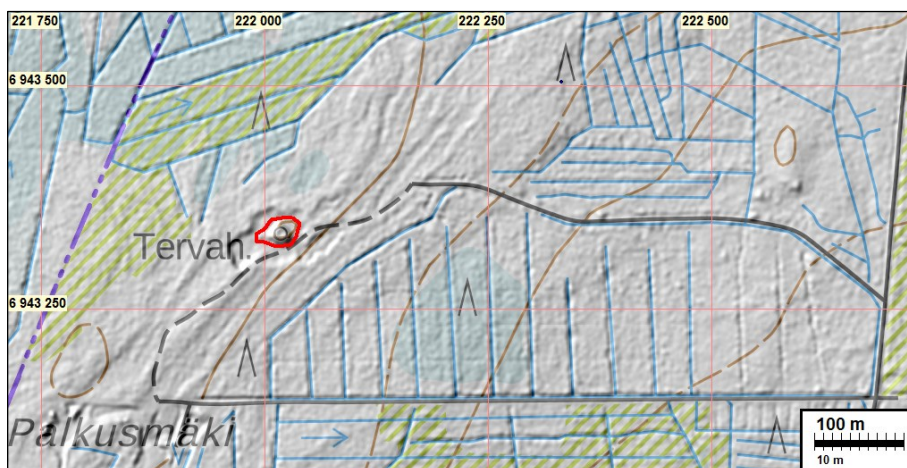
4 Palkusmäki

Mjtnnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6943335 E 222020

Tutkijat: Sepänmaa 2021 inventointi

Huomiot: Sepänmaa 2021: Vanhan hiekkakuopan keskelle on jätetty tervahauta, Halk 20 m.

Tervahautaa vanhan hiekkakuopan keskellä

TEUVA Paulakangas tuulivoimahankealueen v. 2021 arkeologisen inventoinnin täydennys 2023

**Timo Sepänmaa
Alexander Bakhia**

Tilaaaja: Enersense Oy

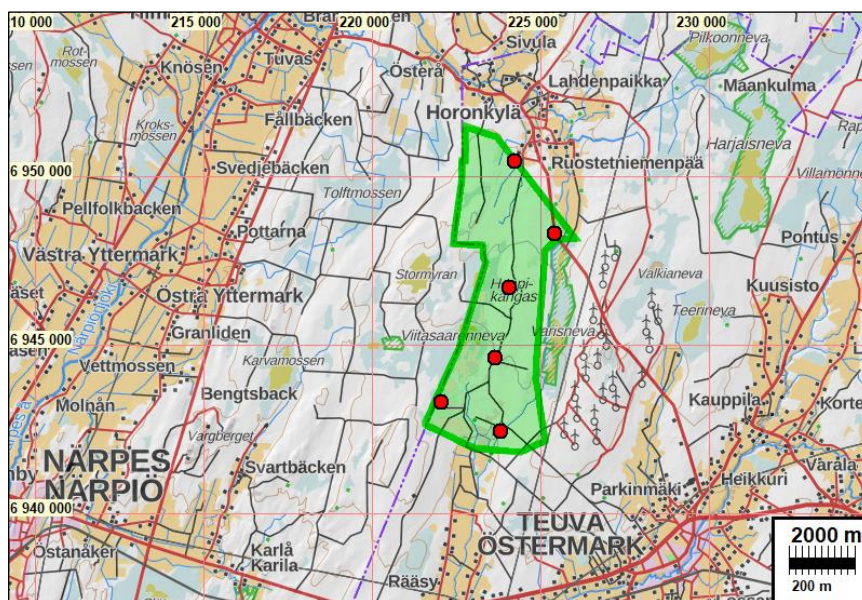
Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Inventointi	5
Muinaisjäännökset	6
5 TEUVA KOIVISTONLUOMA	6
6 TEUVA VAINIO	7

Kansikuva: Tervahauta hankealueen pohjoisrajalla – kohde 6A

Perustiedot

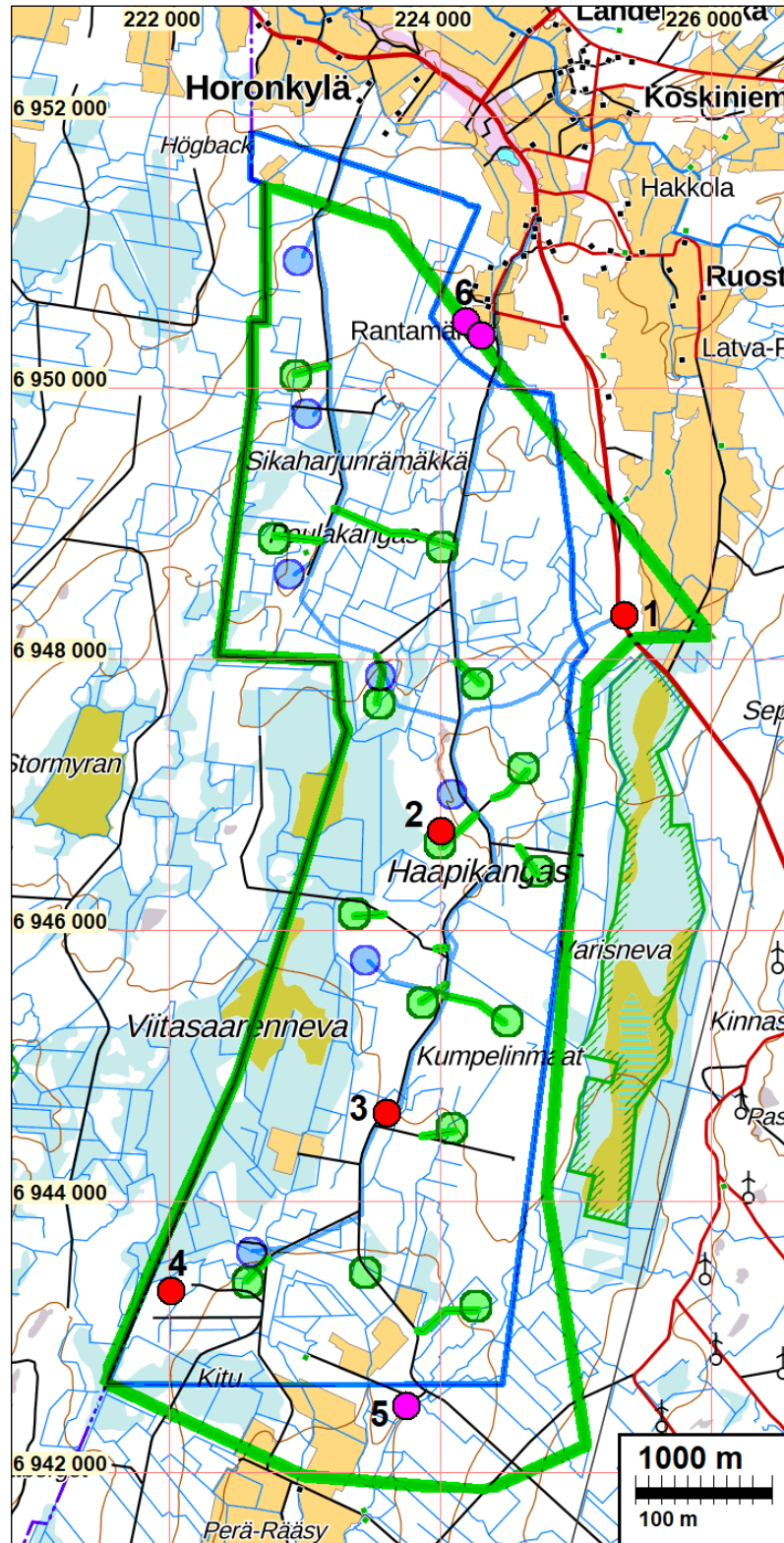
- Alue:** Teuvan Paulakankaan tuulivoimapuiston hankealueen muuttuneet osat, joita ei inventoitu v. 2021.
- Tarkoitus:** Selvittää tuulivoimapuiston hankealueen muinaisjäännökset ja muut suojeltavat arkeologiset kohteet niiltä osin, kun aluetta ei tutkittu v. 2021.
- Työaika:** Maastotyö 3.10.2023
- Tilaaaja:** Enersense Oy (entinen Megatuuli Oy)
- Tekijät:** Timo Sepänmaa ja Alexander Bakhia
- Tulos:** Uudelta hankealueelta löytyi kaksi tervahautaa laserkeilausaineiston avulla. Nämä ovat kohteet 5 ja 6. Kaikkiaan hankealueella on siis nyt kuusi muinaisjäännöstä, kaikki halssillisia tervahautoja. Kohteessa 6 toinen tervahauta (B) jää alueen ulkopuolelle.

Hankealue vihreällä, muinaisjäännökset punaisin palloin

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syyskuussa 2023, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 9/2023. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatusnusta. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella.

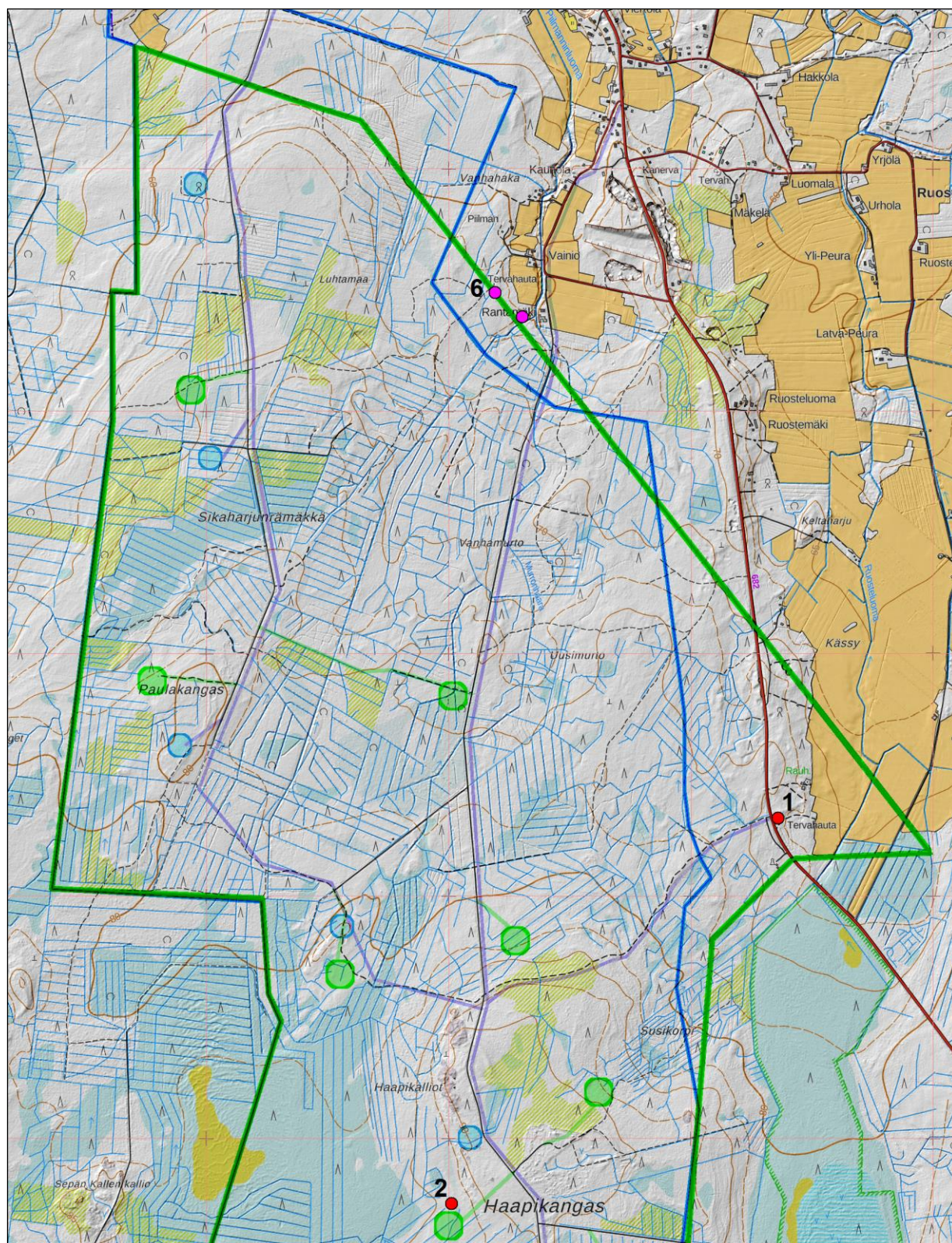
Yleiskartat

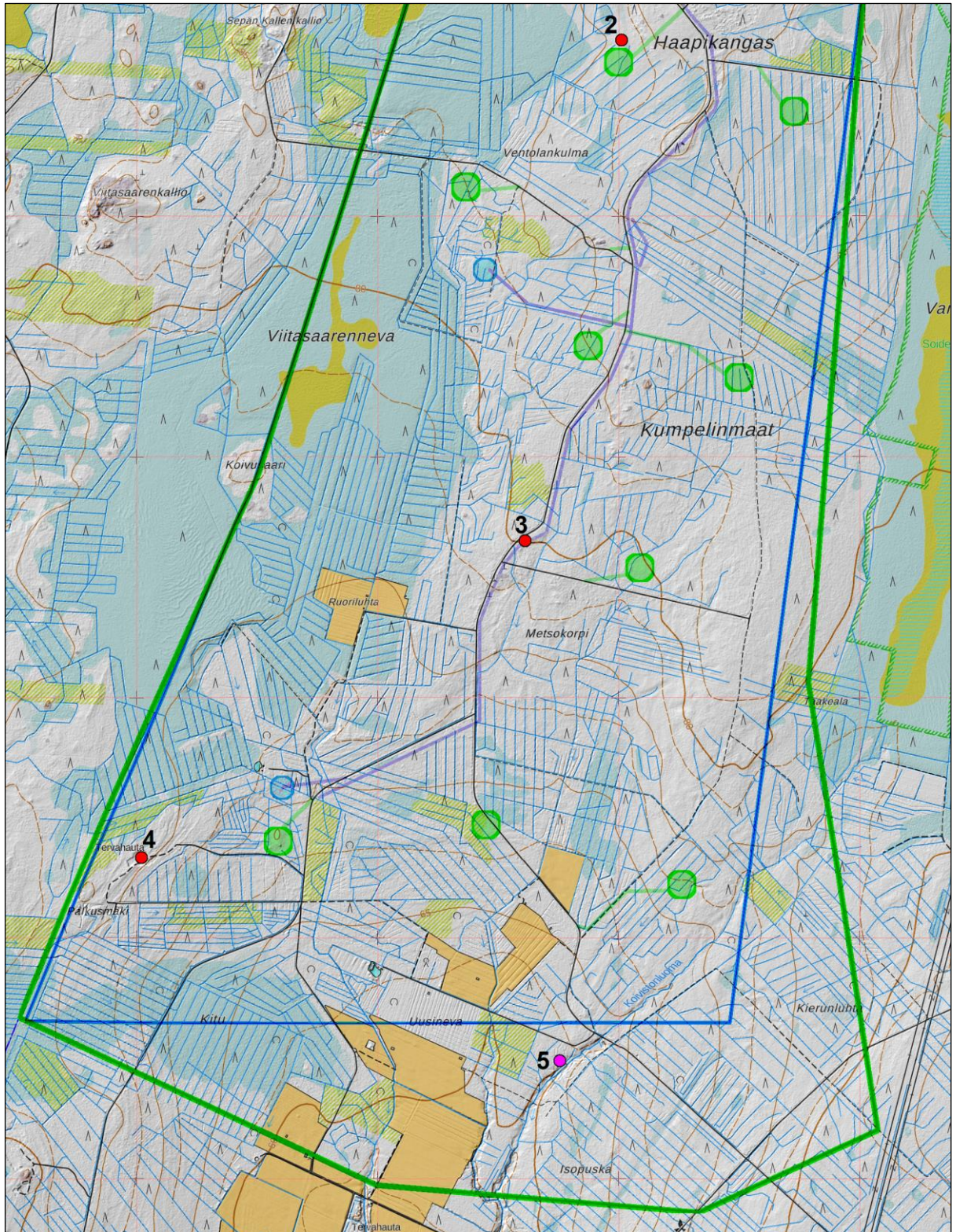
Nykyinen tilanne vihreällä ja v. 2021 sinisellä.

Muinaisjäännökset v. 2021 punaisin palloin ja v. 2023 sinipunaisin

Nykyisen hankealueen raja merkitty vihreällä, v. 2021 sinisellä. Nykyiset voimalapaikat vihrein palloin, v. 2021 sinisin. Nykyisen suunnitelman huoltotiet vihrein viivoin ja 2021 sinisin.

Alueen pohjoisosa
Merkkien selitys edellisellä sivulla

Alueen eteläosa.

Inventointi

Energia Oy on suunnittelemassa tuulipistoa Teuvan luoteisosaan, Horonkylän eteläpuolelle. Hankealue inventoitiin vuonna 2021 (Sepänmaa, Mikroluhti Oy). Hankealueen rajausta muutettiin v. 2023 ja voimaloiden määrä nousi viiteentoista tai vaihtoehtoisesti yhdeksään. Jälkimmäisen vaihtoehtoon voimalapaikat ovat samat kuin 15 voimalan vaihtoehtossa. Voimalapaikat ja osin uudet huoltotiet myös muuttuivat vuodesta 2021.

Enrsense Oy tilasi hankealueen arkeologisen inventoinnin täydennyksen Mikroliitti Oy:tä. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Alexander Bakhia 3.10.2023, työn kannalta hyvis-
sä havainnointiolosuhteissa.

Aluetta ei tässä selosteta tarkemmin – se on tehty v. 2021 raportissa. Maastotarkastus tehtiin tuolloin arkeologisin perustein. Laserkeilausaineiston avulla (Maanmittauslaitoksen 0,5 p/m² – tarkempaa ei ollut tuolloin eikä ole vielä nytkään saatavilla) paikannettiin tuolloin alueelta arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia maastoja ja maarakenteita, kuten tervahautoja tai siltä vaikuttavia ilmiöitä. Ne tarkastettiin maastossa.

Sama tehtiin v. 2023 hankealueen niillä uusilla osilla, joita ei tutkittu vuonna 2021. Uusilta alueilta havaittiin kolme mahdollista tervahautaa, joista kaksi osoittautui sellaiseksi (toisessa kaksi tervahautaa). Muita arkeologisesti mielenkiintoisia ilmiöitä ei siinä havaittu. Maastossa tarkasteltiin aluetta sillä silmällä, olisiko siellä arkeologisesti mahdollisesti potentiaalisia maastonkohtia – pari sellaiseksi arveltua katsottiin lähemmin, muutoin alue oli arkeologisesti mielenkiinnoton.

Esihistoriaa ei alueelta löydetty. Uusiksi havainnoiksi jäi kaksi tervahautaa hankealueella ja kolmas hieman sen ulkopuolella. Tuulivoimapuiston hankealueella on siis nyt kaikkiaan kuusi muinaisjäännöstä, kaikki halssillisia tervahautoja.

3.10.2023

Timo Sepänmaa, Alexander Bakhia

Muinaisjäännökset

Tässä täydennysinventoinnissa havaitut uudet kohteet

5 TEUVA KOIVISTONLUOMA

Mjtunnus: (uusi kohde)
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: tervahauta

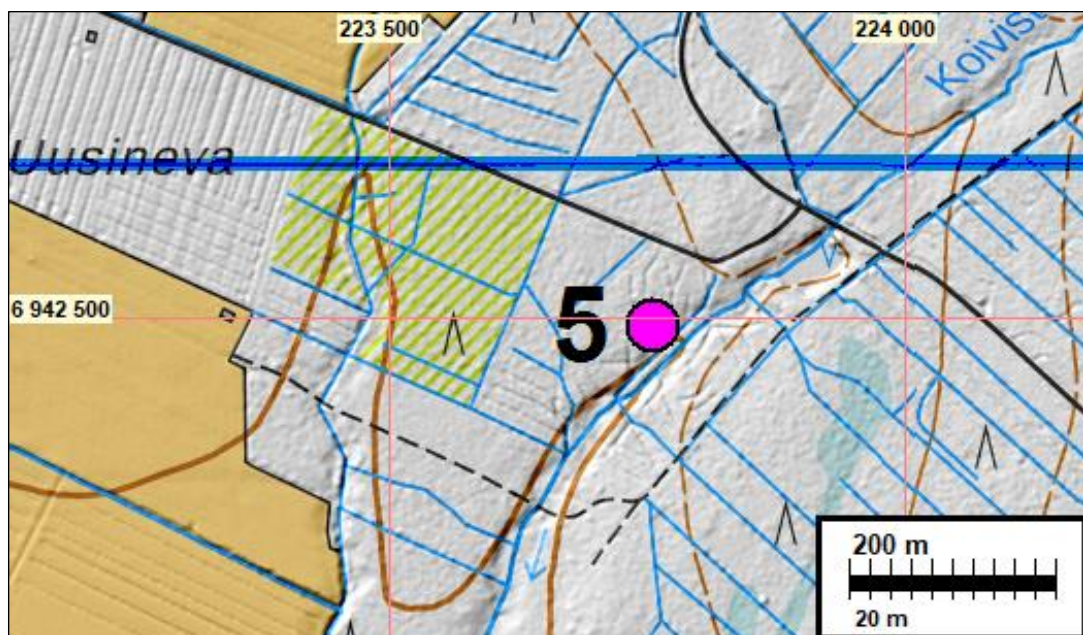
Koordin: N 6942491 E 223757

Tutkijat: Sepänmaa ja Bakhia 2023 inventointi

Huomiot: Paikalla on puron luoteistörmällä tervahauta, 22 m halk, halssi puroon.

Tervahaudan vallia ja keskiosaa

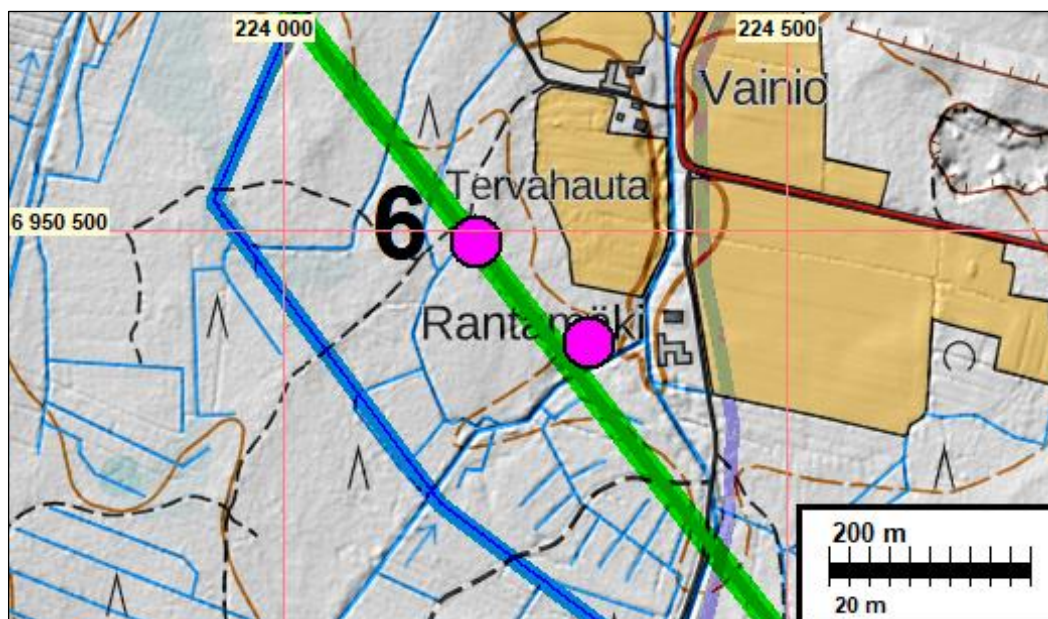
6 TEUVA VAINIO

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6950492 E 224194

Tutkijat: Sepänmaa ja Bakhia 2023 inventointi

Huomiot: Paikalla on korkeavallinen tervahauta, halk. 22 m Halssi kaakkoon. Sen kaakkoispuolella kohdassa N 6950389E 224305 on toinen halssillinen tervahauta, joka jää 12 m tutkimusalueen ulkopuolelle.

hankealueen raja vihreällä (vanha sinisellä). Pohjoisempi on hankealueen rajalla sijaitseva tervahauta A, johon kohteen koordinaatit osoittavat. Sen kohteen kaakkoispuolella, hieman hankealueen ulkopuolella on toinen tervahauta kohdassa N 6950389E 224305

Tervahauta A:n valla ja halssinkohta

Tutkimusalueen ulkopuolinen hauta B pusikon peittämänä.

**TEUVA
Paulakangas
tuulivoimahankealueen
v. 2021 ja 2023 arkeologisten
inventointien täydennys,
sekä maakaapelilinjan
arkeologinen selvitys
2025**

Timo Jussila

Tilaaaja: VALOREM Energies Finland Oy

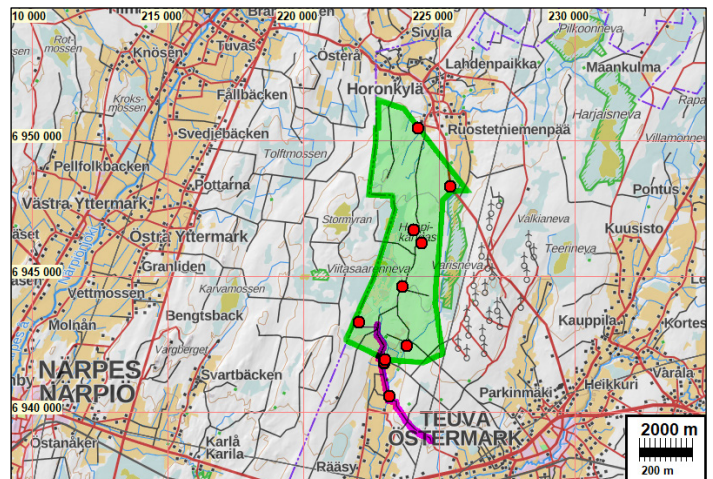
Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Hankealue	3
Maakaapelilinja	7
Selvitys	8
Uudet kohteet	9
TEUVA VENTOLANKULMA	9
TEUVA LUOMANHAARAT 1	10
TEUVA LUOMANHAARAT 2	10
TEUVA LUOMANHAARAT 3	11
TEUVA LUOMANHAARAT 4	11

Perustiedot

- Alue:** Teuvan Paulakankaan tuulivoimapuiston aiemmin inventoitu hankealue ja muutuneet VE2 voimalapaikat ja huoltotiet hankealueen eteläosassa. Lisäksi maakaapelilinja hankealueelta etelään, mitä ei ole aiemmin inventoitu.
- Tarkoitus:** Selvittää 5 p lidaraineiston avulla onko alueella vielä havaitsemattomia muinaisjäänköksiä sekä arvioida tarkastamattomien voimalapaikkojen ja uusien teiden, sekä hankealueelta etelään suuntautuvan maakaapelilinjan arkeologinen potentiaali ja maastotarkastuksen tarve.
- Maastotyö:** ei maastotyötä
- Tilaaja:** VALOREM Energies Finland Oy
- Tekijä:** Timo Jussila, Mikroliitti Oy
- Tulos:** Lidaraineistosta havaittiin hankealueelta yksi ennestään tuntematon tervahauta, joka sijaitsee 50 etäisyydellä alueen poikki kulkevasta tiestä. Tervahaudan kohdalle ja lähelle ei ole suunniteltu rakentamista kuin ehkä em. tien parantamista. Tervahauta ei ole hankkeen takia uhanalainen. Uusilla ja tarkastamattomilla voimalapaikoilla ja tielinjoilla ei laserkeilausaineiston perusteella sijaitse mitään arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavaa. Sen ja aiempien maastohavaintojen perusteella en pidä hankealueen arkeologista maastotarkastusta tarpeellisenä. Maakaapelilinjan läheisyydestä havaittiin neljä aiemmin tuntematonta tervahautaa, joista lähin sijaitsee 20 m itään tiestä, jonka alle tai kupeeseen kaapeli sijoitetaan. Jos kaapeli kaivetaan tien alle tai länsipuolelle, ei hankkeella ole vaikutusta tähän eikä muihin tervahautoihin. Muutoin kaapelilinja sijoittuu tien alle tai reunaan, arkeologisesti mielenkiinnottomilta vaikuttaviin maastoihin.

Hankealue vihreällä, kaapelilinja sinipunaisella, tervahaudat punaisin palloin

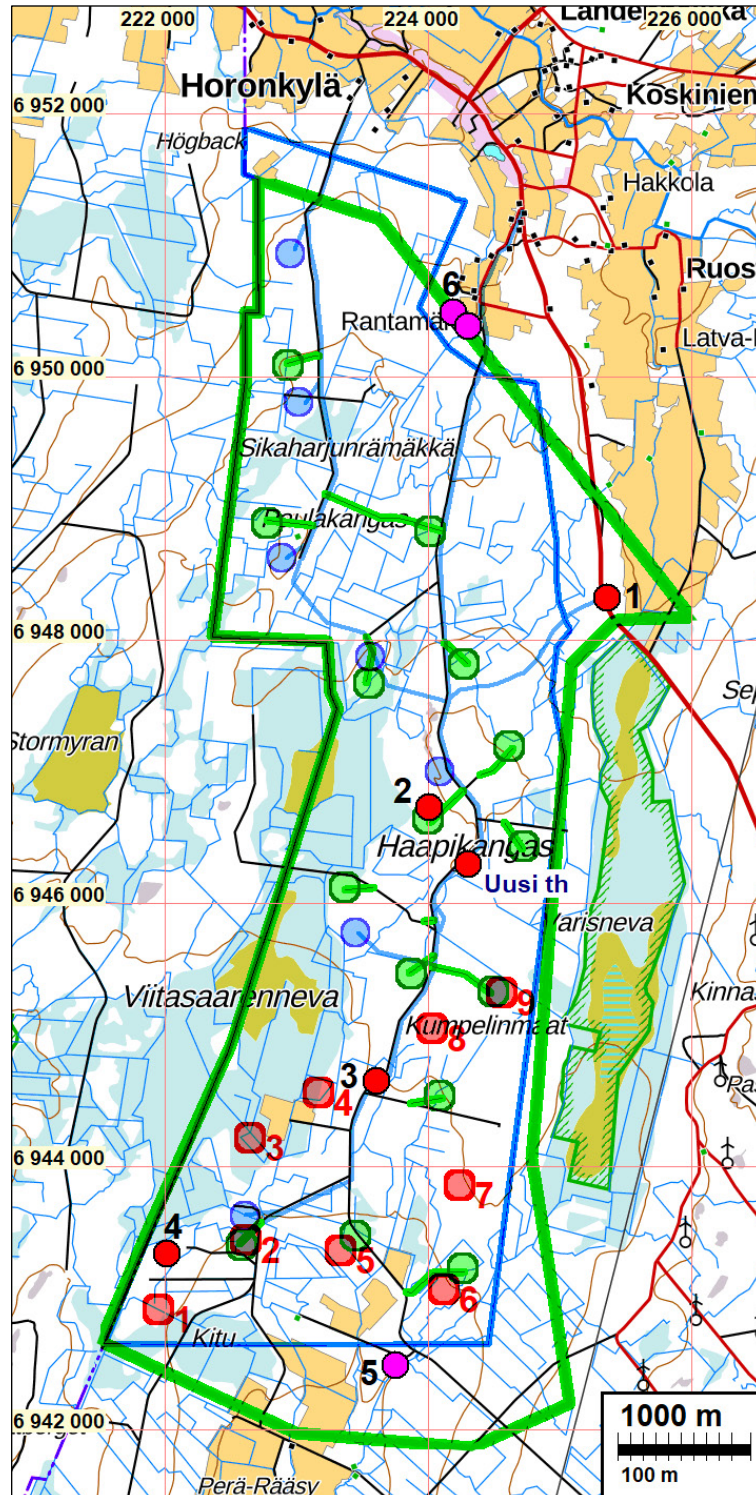

Selityksiä:

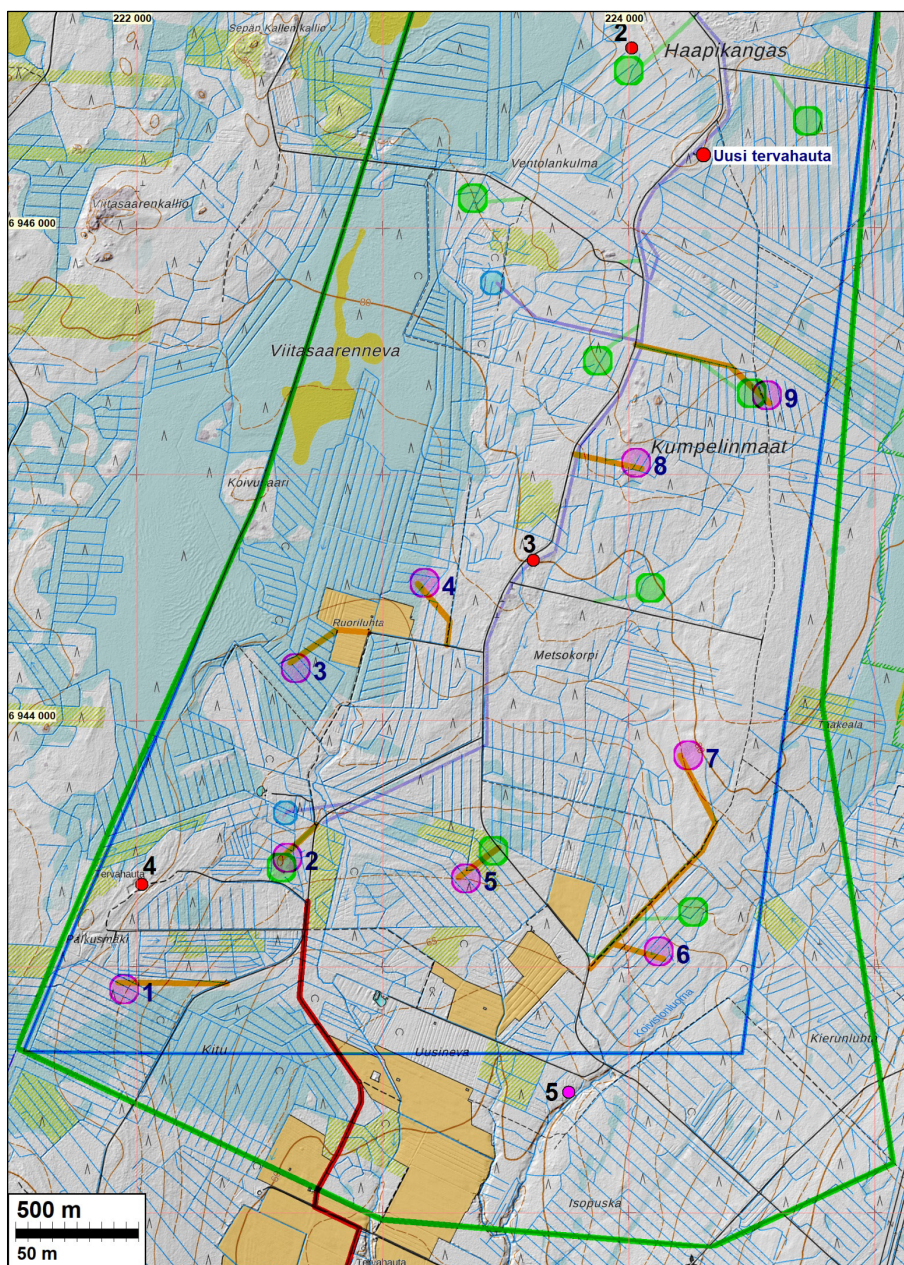
Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Yleiskartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syyskuussa 2023 ja maakaapellinjalta 8.2025. Lidarvisualisoinnit on laadittu keuhalla 2024 keilatusta, Maanmittauslaitoksen lidaraineistosta. Muinaisjäännosrekisteri on tarkastettu 7/2025.

Kartat

Hankealue

Pohjana on v. 2023 raportin kartta. VE2 vaihtoehdon uudet voimalapaikat 1-9 vaalean punaisin palloin ja voimalan numero. Pohjalla aiemmat voimalapaikat vihrein palloin Muinaisjäännökset – tervahaudat - kirkkaan punaisin palloin.

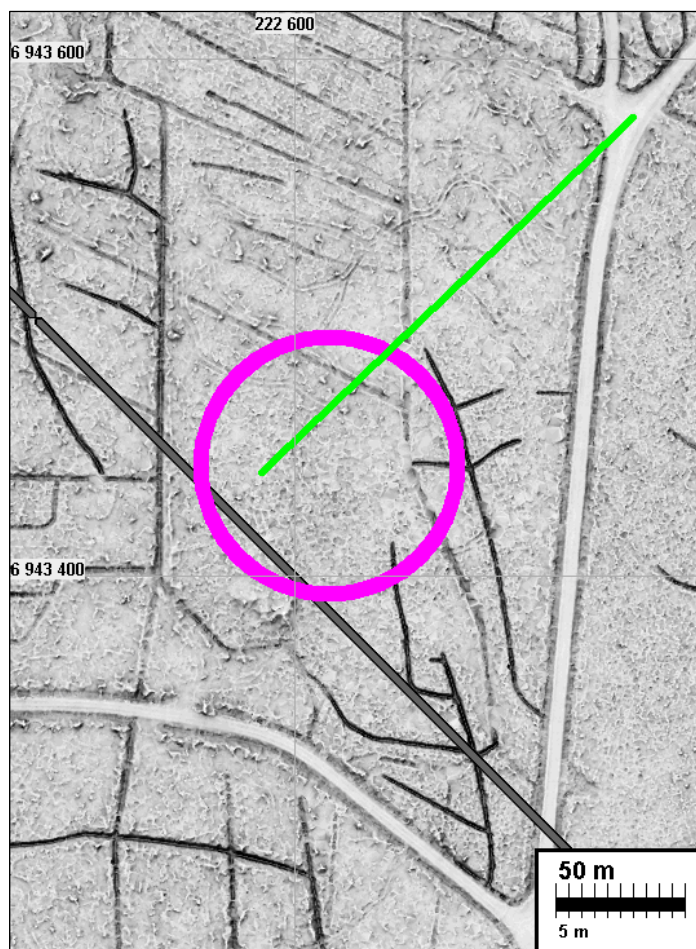

Alueen eteläosa minne muutokset sijoittuvat. Uudet VE2 voimalapaikat sinipunaisella ja tiet ruskealla.
Maakaapelilinja punaisella viivalla

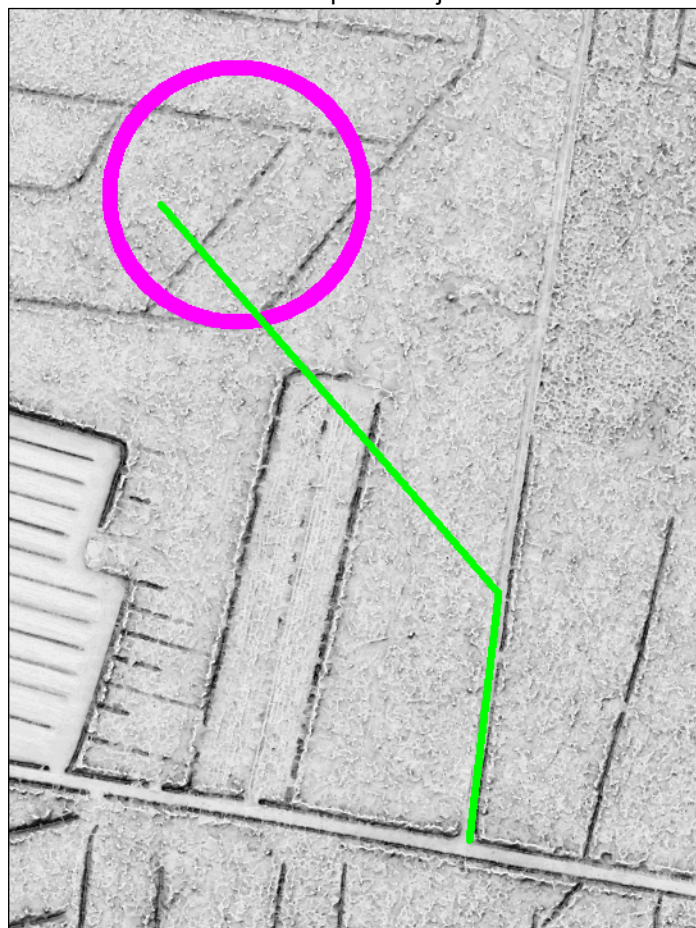
Niiden tarkastamattomien VE2 voimalapaikkojen uusien teiden kartat, jotka sijoittuvat osin tai kokonaan
kuivalle maahan eikä vanhaan suohon, nyt ojitettuun metsään.

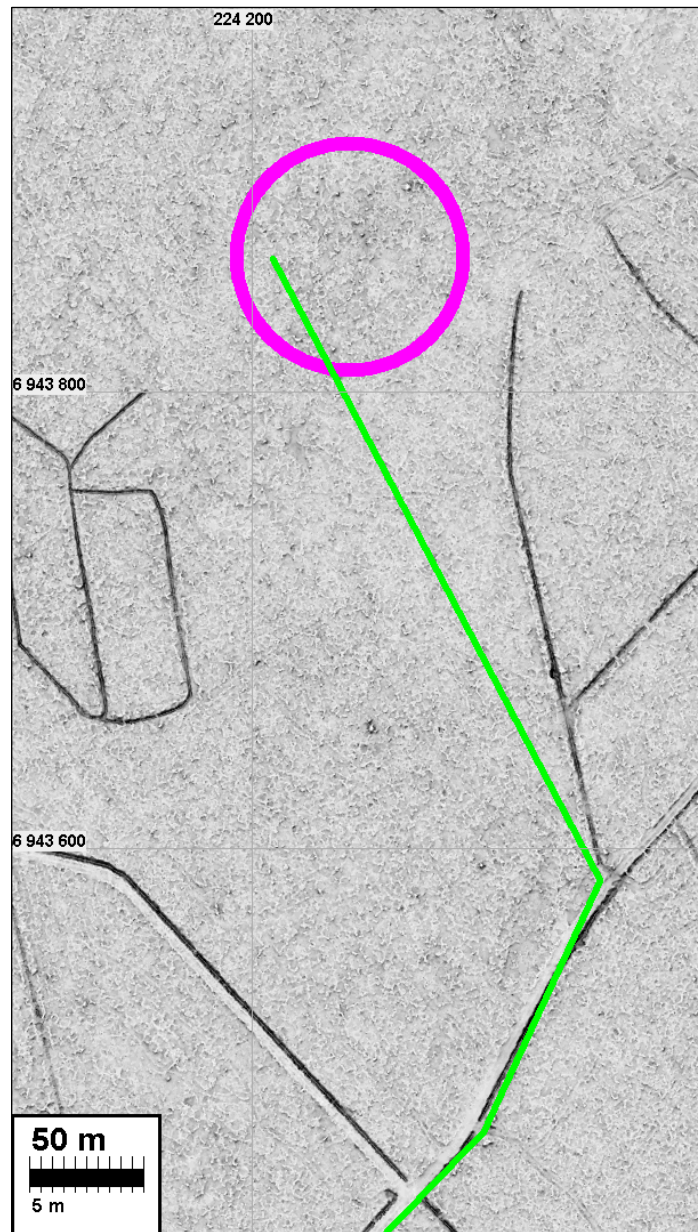

VE2 voimalapaikan 1 maastoa lidarin sky view factor visualisoinnissa. Voimalapaikkaa osoittava ympyrä
on halkaisijaltaan 100 m. Uusi tie vihreällä

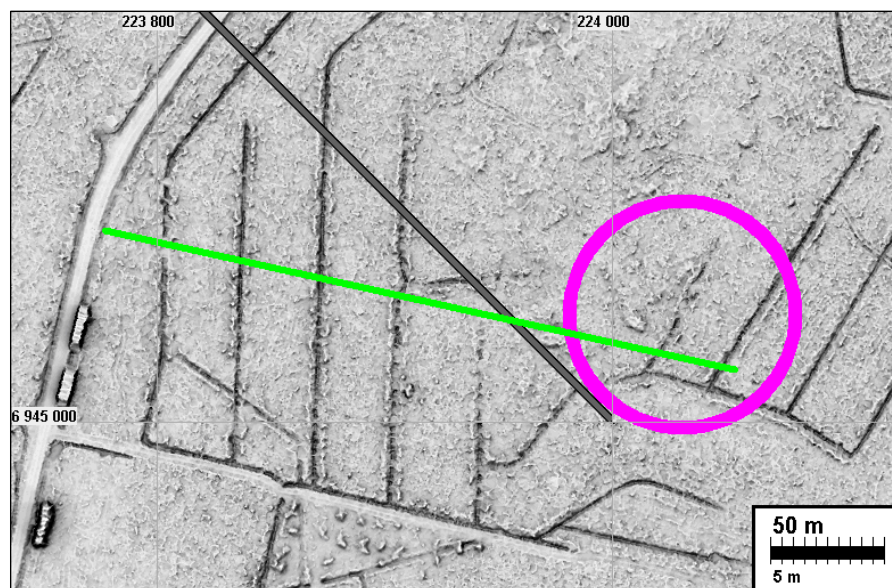

VE2 voimalapaikka 2 ja alla 4

VE2 voimalapaikka 7

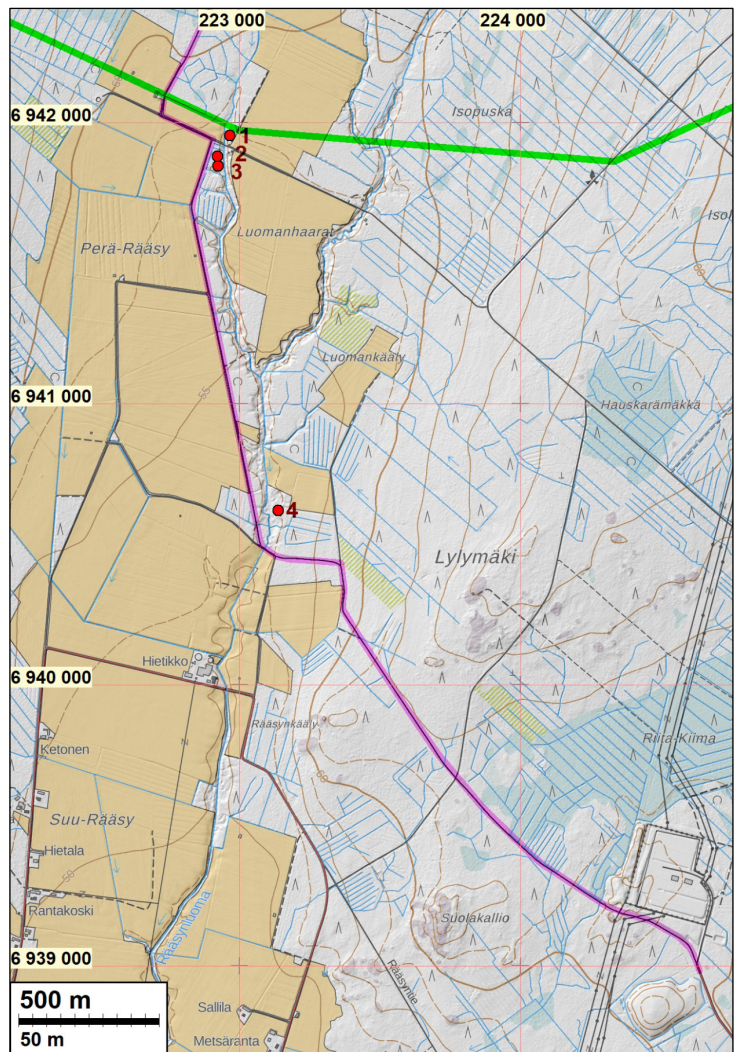
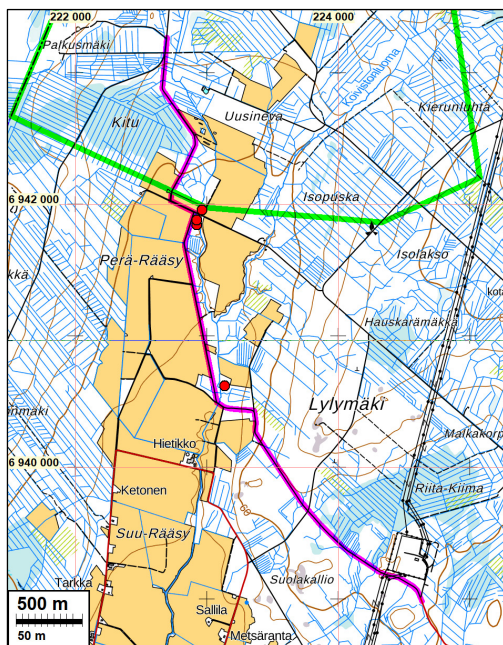

VE2 voimalapaikka 8

VE2 voimalapaikka 9

Maakaapelilinja

Hankealueen eteläraja vihreällä, kaapelilinja sinipunaisella, tervahaudat punaisin palloin.

Selvitys

Valorem Energies Finland Oy on suunnittelemassa tuulipistoa Teuvan luoteisosaan, Horonkylän eteläpuolelle. Hankealue inventoitiin vuonna 2021 (Sepänmaa, Mikroliitti Oy, tilaaja Megatuuli Oy) ja täydennysinventoitiin vuonna 2023 (Sepänmaa, tilaaja Enersense Oy) koska hankealueen rajausta ja joitain voimalapaikkoja oli muutettu. Näiden inventointien jälkeen, vuonna 2025, tehtiin muutoksia voimalasijoitusvaihtoehdon 2 (VE2) voimalapaikkoihin ja niiden uusiin huoltotietlinjauksiin. Nämä muutokset sijoittuvat hankealueen eteläosaan. Lisäksi inventoinnin jälkeen on tehty suunnitelma maakaapelilinjasta hankealueelta etelään, Teuvan sähköasemalle. Hankealueen ulkopuolella sijaitseva linjaosuus on n. 4 km mittainen. Linja sijoittuu koko matkaltaan Teiriläntien alle tai kupeeseen.

Valorem tilasi hankealueen ja maakaapelilinjan arkeologisen inventoinnin täydennys selvityksen Mikroliitti Oy:ltä, jossa on tarkoitus selvittää aiemmin maastossa tarkastamattomien uusien voimalapaikkojen ja tielinjojen sekä maakaapelilinjan arkeologinen potentiaali ja selvittää onko uusi maastotarkastus tarpeellinen. Aiemmissa inventoinneissa ei ollut käytettävissä maanmittauslaitoksen tarkkaa 5 p laserkeilausaineistoa. Tuolloin aluetta tarkasteltiin silloisella 0,5 p/m² laserkeilausaineiston avulla. Maakaapelilinjaa ei aiemmin tutkittu mitenkään.

Nyt tarkastelin aluetta ja linjaa Mml:n 5p lidaraineistosta laadituista maastomalleista tehtyjen visualisointien avulla (rinnevarjosteita ja sky view factor -malli). Kävin läpi koko hankealueen.

Hankealueelta löytyi yksi tervahauta, jota ei oltu havaittu aiemmissa inventoinneissa. Muutoin uudet ja tarkastamattomat tiet ja voimalapaikat sijoittuvat maastoihin, joissa ei ole minkäänlaista arkeologista mielenkiintoa, aiempien maastotöiden havaintojen (keskustelin asiasta aiemmat inventoinnit tehneen hra Sepänmaan kanssa) ja nyt tehdyn 5 p laserkeilausaineiston tarkastelun perusteella. Aiemmissa inventoinneissa pyrittiin löytämään alueelta kivikauden kannalta mielenkiintoisia maastoja eikä niitä silloin havaittu paikan päällä eikä muusta aineistosta. Alueelle mahdolliset ja tyypilliset muinaisjäännökset – terva- ja hiilihaudat ja -miilut – erottuvat yleensä hyvin laserkeilausaineistosta, jos ei aina selkeästi niin kuitenkin epäilyjä herättävästi. Nyt lidaraineistosta ei siis havaittu hankealueella yhtä tervahautaa lukuun ottamatta mitään arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia rakenteita ja maastoja.

Nyt havaittu tervahauta sijaitsee 50 m nykyisestä, alueen poikki etelästä-pohjoiseen kulkevasta Haapikankaan metsätiestä, jota ilmeisesti tullaan jossain määrin parantamaan. Tämä tervahauta on niin etäällä tiestä, että tuulipuistohankkeesta ei ole sille uhkaa eikä muuta haitallista vaikutusta. Arkeologin maastossa tarkastamattomana tämä tervahauta on virallisesti statukseltaan ”havaintopaikka” tai ”mahdollinen muinaisjäännös”. Sen vaikutus maankäyttöön on kuitenkin aivan sama kuin muinaisjäännöksen, mikä se olisi, jos arkeologi sen olisi paikan päällä nähnyt. Nykyinen status ”mahdollinen muinaisjäännös” on hankala, siinä tapauksessa, että tervahauta olisi uhanalainen ja se haluttaisiin poistaa arkeologisin tutkimuksin – kajoamislupaa ei voi hakea kuin kiinteille muinaisjäännöksille. Mutta koska tervahauta ei ole uhanalainen eikä sen poistamiselle ole tarvetta, on suojelun ja hankkeen kannalta nykyinen status riittävä. Mielestäni tervahautaa ei ole syytä erikseen tässä vaiheessa maastossa tarkastaa – vasta tarvittaessa. Se on kuitenkin nyt tiedossa ja voidaan ottaa maankäytössä huomioon.

Maakaapelilinjalla havaitsin lidaraineistosta neljä tervahautaa, jotka sijaitsevat alle 80 m etäisyydellä tiestä, jonka alle tai kupeeseen kaapeli kaivetaan. Yksi tervahauta sijoittuu 20 m etäisyydelle ja sen eteläpuolella toinen 35 m etäisyydelle em. tiestä itään (kartoilla tervahaudat 2 ja 3). Näiden pohjoispuolella, purouoman itäpuolella on yksi tervahauta 50 m etäisyydellä (nro 1) ja kauempana etelässä myös purouoman itäpuolella yksi tervahauta 75 m etäisyydellä (nro 4). Näitä kahta tervahautaa hanke ei uhkaa mitenkään. Tien läheisyydessä olevia tervahautoja 2 ja 3

hanke ei uhkaa, jos kaapeli kaivetaan tien alle tai länsikuppeeseen. Mielestäni näiden idarissa selvästi erottuvien tervahautojan maastotarkastus on tarpeeton.

Tuulivoimapuiston **hankealueella** on siis nyt kaikkiaan kuusi muinaisjäännöstä ja yksi mahdollinen muinaisjäännös, kaikki halssillisia tervahautoja. Karijoen sähköasemalle menevästä **maakaapelilinjasta** alle 80 m etäisyydellä sijaitsee neljä tervahautaa. Nekin kaikki halssillisia.

Tervahautakohteita Muinaisjäännösrekisterissä tunnetaan kaikkiaan 35886. Näistä arkeologien paikan päällä tarkastamia "virallisia" suojelukohteita, muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita on 6477 (14.8.2025). Lähes kaikki ovat halssillisia tervahautoja, joita ajoittuvat 1700 luvulta 1900 luvulle. Tässä tarkastelussa tervahautakohteita tuli siis viisi lisää. Olisi hyödyllistä harkita, kuinka paljon resursseja eli rahaa ja aikaa käytetään tervahautojen tarkastamiseen ja suojeluun. Siksi ehdotin edellä, että näitä nyt lidaraineistosta havaittuja arkeologin maastossa tarkastamattomia tervahautoja ei erikseen tämän hankkeen takia tarkastettaisi korkeasti koulutetun arkeologin toimesta, kun hankkeesta ei niille koidu suoranaista uhkaa. Ne voidaan ottaa huomioon maankäytössä nykyisen tiedon perusteella.

14.8.2025

Timo Jussila.

Uudet kohteet

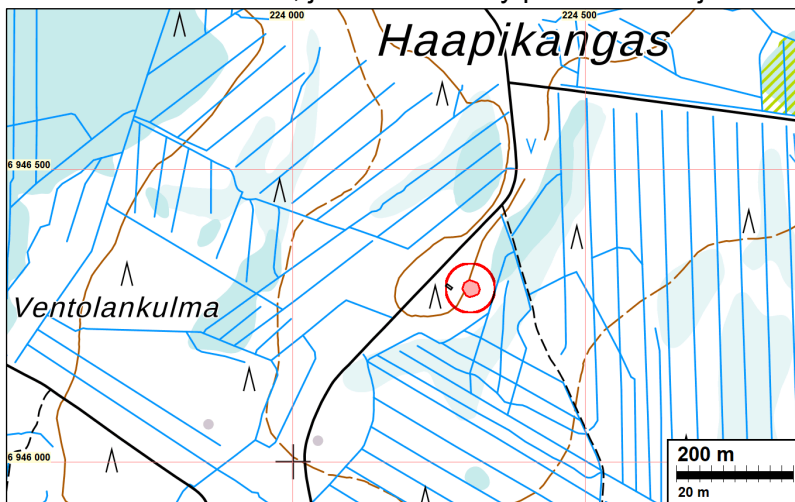
TEUVA VENTOLANKULMA

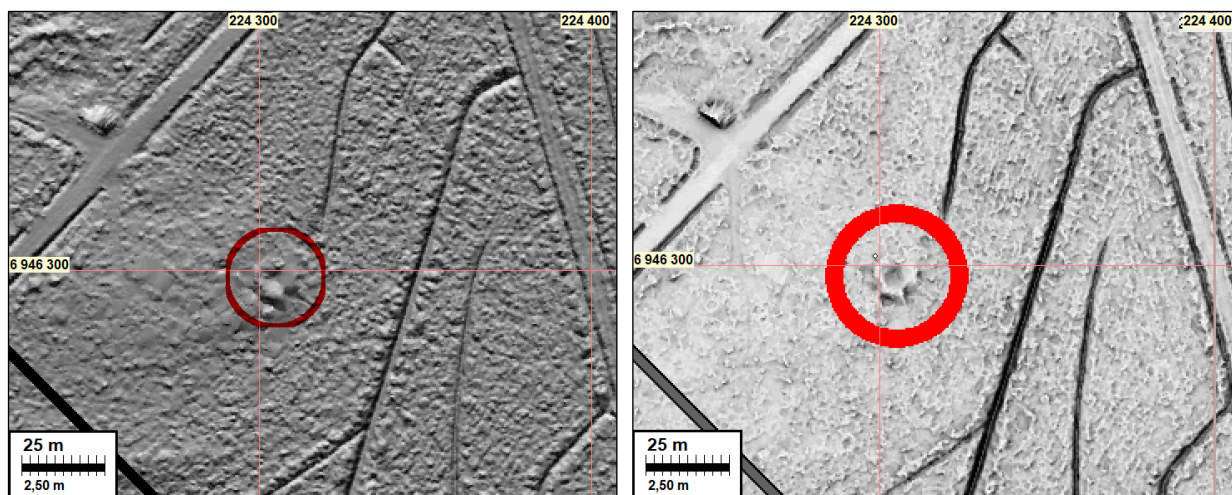
Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6946298 E 224305.

Tutkijat: Jussila 2025, lidaraineiston tarkastelu

Huomiot: Hankealueella, Haapikankaan metsätiestä 50 kaakkoon sijaitsee tervahauta, halkaisija 13 m vallin ulkoreunoilta mitattuna, halssi kakkoon. Tervahaudan länsipuolella 17 m etäisyydellä siitä on ulkorakennus, joka on merkitty peruskartalle ja se erottuu ilmakuvassa, sekä lidarissa.

Tervahauta laserkeilausaineistosta laaditussa rinnevarjosteessa ja sky view factor mallissa

TEUVA LUOMANHAARAT 1

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6941952 E 222966.

Tutkijat: Jussila 2025, lidaraineiston tarkastelu

Huomiot: Teiriläntiestä (ja maakaapelilinjasta) 50 m koilliseen, Rääsynluoman itäpuolella sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on 14 m, halssia ei lidaraineistosta selvästi erotu, mutta se vaikuttaa olevan länteen, purouomaan.

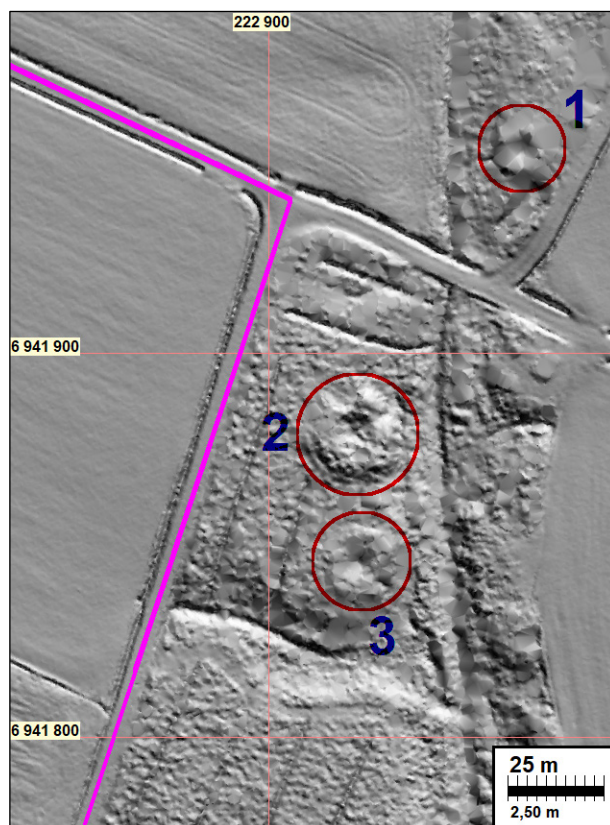
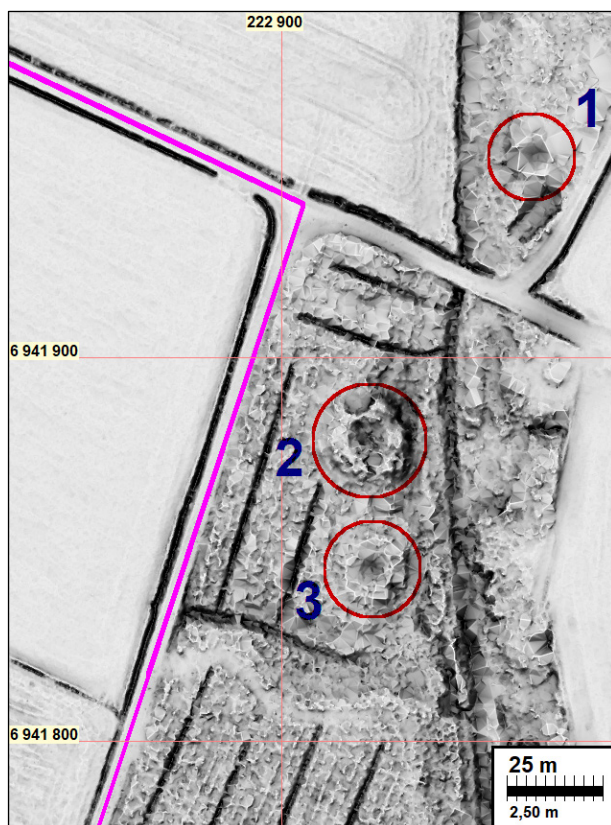
TEUVA LUOMANHAARAT 2

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6941878 E 222922.

Tutkijat: Jussila 2025, lidaraineiston tarkastelu

Huomiot: Teiriläntiestä (ja maakaapelilinjasta) 35 m itään sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on 22 m, halssin paikka epäselvä. Vaikuttaisi olevan uoman suuntaan itäkaakkoon tai pohjoiseen.

Luomanhaarat 1-3 tervahaudat Laserkeilausaineistosta laadituissa visualisoinneissa. Maakaapelilinja Teiriläntien kohdalla sinipunaisella

TEUVA LUOMANHAARAT 3

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6941845 E 222923.

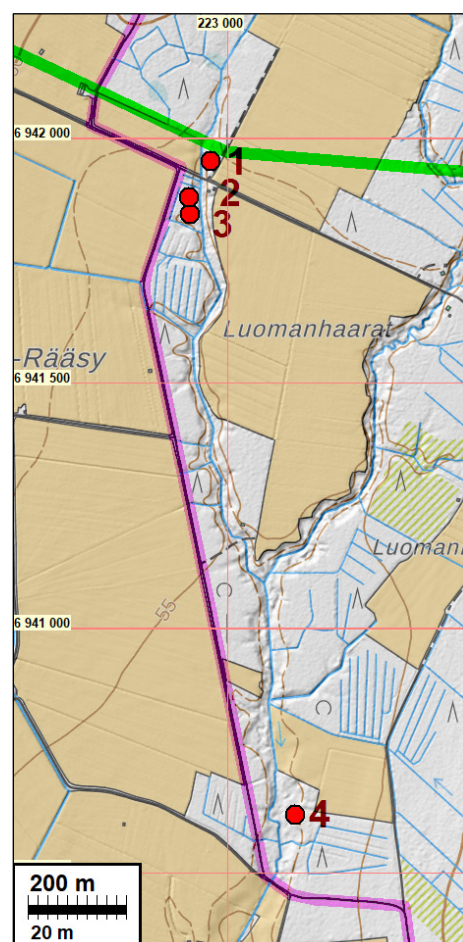
Tutkijat: Jussila 2025, lidaraineiston tarkastelu

Huomiot: Teiriläntiestä (ja maakaapelilinjasta) 35 m itään sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on 21 m, halssi kaakkoon, uoman suuntaan.

TEUVA LUOMANHAARAT 4

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 6940619 E 223138.

Tutkijat: Jussila 2025, lidaraineiston tarkastelu

Huomiot: Teiriläntiestä (ja maakaapelilinjasta) 75 m itään, Rääsynluoman itäpuolella sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on 15 m, halssi lounaaseen, purouomaan.

